

A. D.
13.

DISSERTATIO PHYSICA

46

De

COLUMBIS,

Quam

Ex consensu & approbatione Amplissimæ FACULTATIS
PHILOSOPHICÆ, in Regia ad auram Academiâ,

Sub PRÆSIDIO.

C. VIRI

M. PETRI HAHN,

Scientiæ Naturalis Professoris, & Acad. Bibliothecarii, Mecenatis & Patroni sui magni,
æternâ animi veneratione fu-
spiciendi :

publico eruditorum examini submittit

JONAS Z. HIELMERUS,

Wex. Smol.

In Auditorio Majori

Ad diem 22 Julii ANNO MDCXCVII.

ABOÆ, Impr. apud JOHANNEM WALLIUM.

Reverendissimo in CHRISTO Patri ac Dominis,

M. SAMUEL WIRENIO,

Inclytæ Diœcesios Wexionensis Episcopo Eminentissimo,
Venerabilis Consistorii Antistiti gravissimo, Regii Gymnasi
Scholarumq; per eandem Diœcesin Ephoro Amplissimo.

Patrono meo magno summa animi veneretione ma-
xime suspicioendo.

Admodum Reverendo & Praclarissimo Domino,

M. ENEVALDO WIDEBECHIO,

Civitatis Wexionensis & Bergundensium Pastori meritissimo,
Diœcesios Wex: Archi-Præposito accuratissimo, Mæcenati & Pro-
motori ævitemur devenerando.

Sicut &

Pluriuum Reverendis & Praclarissimis Dominis Magistris,

LECTORIBUS Regii Gymn. Wex: solertissimis, ut antea Præceptoribus fidelissimis, ita nunc Promotoribus certissi- mis, singulis singulariter honorandis.

Præquam Reverendis, Clarissimis & venerandis Dominis,

DN. HENRICO COMERO, Pastori in Långaröd
vigilantissimo, & Præposito in territorio Wessboënsi accuratissimo,
patrono meo per benigno, patris in loco officiosa mente colendo.

M. ANDREÆ BOLINO, Pastori in
Gorsheda optime merito Evergetæ colendo.

M. SVENONI HÖÖR/ Pastori in Nöbbelöf
vigilantissi: Fautori & Benefactori meo obsequiosa mente colendo.

DN. LAURENTIO TORPENSI, Pastori in
Torsinge vigilantissimo, Fautori & amico perpetim honorando.

DN. JOHANNI BODELIO, Verbi Div. Ministro
in Sigudiboda pervigili, Amico & Fautori amicè colendo.

Non de nihilo est **O Patroni & Fautores suspiciendi**
colendi, quod naturæ miracula etiam in in-
animatis sese eruant, nostroque conspectu
se sustant. **Heliotropium suum semper sequi-**
tur & veneratur Solem. **Magnes** ubicun-
que terrarum sit, suo sese obvertit polo. In **Sphæra** etiam
Cœlesti non obsimilis officii documentum invenimus:
Lucifera stella indefinenter suum præcurrit Solem. **Hæc**
& alia, etiam tacendo, clamant, imo exclamant: rveren-
tiam deberi superioribus. **O Vos Promotores & Fauto-**
tores, ad qvos nunc memet converto, per innatam ve-
stram juvandi alacritatem, perque probatum vestrum fa-
vorem, suscipite hilares meum hoc humilimum offici-
um, in qvo, si vobis gratum & acceptum me videro
de ulteriori etiam benignitate obtainenda, mihi singuli
spirant artus. Vestrum Divinum favorem, qvo me am-
plexi estis, ne videar in dubitationis alea collocare,
certæ fiduciæ probatam vestram beninigitatem velut
documentum ulterioris benevolentiae demando, & vos
O Patroni , O Mecænates, O Fautores suspiciendi,
devenerandi, honorandi, Deo T: M: omnium benefi-
orum largissimo retributori ex animo commendo, qvi,
μέχει τε ζῆν permaneo.

VESTRORUM

Amplissimorum

&

Clarissimorum Nominum

Devolissimus Cultor

JONAS HIEL MERUS,
Auct. & Resp.

In

Uirum Bruditione & Modestia Prestansissimum
Ornatissimumq;

Dn. JONAM HIELMERUM,

Smolandia Svecum,

De COLUMBIS dissertatione publicâ solerter & acutè
disceptantem, Amicum & omoxwes perqvam
honorandum,

Επιγραφα.

ucundâ carer haud qvidem figurâ,
Ajunt qvòd sine felle sint COLUMBE,
Ut quæ nempe nec ungibus rapaces,
Nec fædâ ingluvie simul voraces;
Sed castæ, specie satis decorâ,
Et grato pariter colore plumæ,
Raucâ qvin neqve voce displicentes.
Illas dat propriæ eruditionis
HIELMERUS specimen, petens cathedram

Per-

Pergnavus Sophicam, studens Minervæ,
Ostendensque animi notam modesti,
JONAS dictus ab arduis Columbis,
Adversarius est ut opprimentum.
Sed quando opprimit arte Dædalæ
Quosvis, & thesibusque resistantēs,
Aut argutiolis Strophisve vafris,
Aut pravâ invidiâ doloque iniqvo;
Et virtutibus undiqvāque claret,
Ferventem invidiam & dolum recundens:
Est veraciter ipse reque JONAS,
Prodens in cathedrâ suas Columbas.

Gratulabundus apposuit

PETRUS LAURBECCHIUS,
S. S. Theol. Doct.
& Prof ordin.

ad

Ad

Minervæ Satellitem indefessum,

DN. JONAM HIELMERUM,

SMOL.

Amicum & Conterraneum dilectum,

De

COLUMBA,

Egregiè publicâ disputatione differentem:

Chaonis ales erat prisca effictim adamatius,
Imbellis, cautâ simplicitate vigil,
Milvinum genus an metuas HIELMERU
Columba?
Accipitrem vinctum sœpè fuisse legas!

L. Mg.

Tantillum misit

ELIAS EYLUNDI

Med. Doct. & Prof.

On sine ratione, saniores physici hoc axioma proponere voluerunt: *In minima natura est maxima*; quippe recto Judicij oculo omnia naturæ miracula, verè miranda, secum perpendentes, viderunt non tantum artificium creatoris in amplissima Cœli machina, quantum in minimis animalculis clucere. Incomparabile omnino opificium est vastissimum Cœli Corpus, quod suâ amplitudine comprehendit omnia, complectiturque singula; mirabilius tamen in parvulis animantibus cernitur artificium; in illis enim Spiritus animalis, animaque vitalis, non in sui solius conservatione acquiescunt, sed & de Prolis propagatione sunt operosi, quod vix Cœlum, tam immensæ vastitatis corpus efficere potest. Potest præterea anima brutorum, sua corpora, non tantum in gyrum ducere, uti hoc ipsum facit Cœlum, quod vix tamen terra, vix denique singula, sura hac vitali carentia præstare possunt. Hoc egomet bene diuque perpendens, applicui animum ad ulteriorem animantium contemplationem, in qua dum animi dubius hæsi, mihi hæc demum stetit sententia, ut aves pulcherrimas levi penicillo depingerem. Perfectam quidem ornithologiam, mei conscius tenuissimi ingenii non promitto; quæ quidem exactum ingenii acumen efflagitat. Vires nunc ingenii teneras in speculationem Columbarum expatriari volui, non tantum eâ de causa, quod nomen meum ad eas alludit, sed etiam quod, sepissime in Sacris pandectis earum fit menatio, & quidem summo cum encomii decore. Utar viâ simplici, simplicitatem enim semper amavi. Sit itaque

A

MEM-

MEMBRI PRIMI

De

Columbis in genere.

§. I.

CN specie Columbarum varia quamvis sint genera (non tamen strictè & philosophicè accepta voice generis) hæc unica tamen definitio illis omnibus non erit inconveniens, quam ingenuè fatemur nos mutuos fuisse à Physicorum celeberrimo Sperlingio, quæ sic habet: *Columba est avis gemens, simplex, munda, mitis & innocens.* Antequam ad singula specialia descendamus, non de nihilo fore speramus, si de hujus aviculæ, non minus quam aliarum creatione, pauca præmittamus. Materiam avium constituit Moses, aquam; sed quoniam sola aqua, utpote elementum simplex, non sufficit ad constitutionem alicujus corporis mixti; ideoque nos distinguimus, inter materiam in qua & sic obtinet hic locus mosaicus, & materiam ex qua, quam nos existimamus fuisse atomos aëreas, igneas & terrestres, unde minimè excluduntur aqueæ, quia hæc minima elementorum immersa erant aquæ. Tempus creationis avium, non est in dubium revocandum, cum ipsemet DEI amanuensis divinitus inspiratus fateatur omnia animalia, quinto creationis die, esse producta, & præcipue dicit, quod aves eodem die sint creatæ a. Formam avium in genere, dicimus esse animam irrationalem, quæ tamen contradistinguitur reliquorum animalium formis in suo esse particulari, quod mens humana non à priori, sed postea Gen. l. v. 20. riori

3

riori cognoscere potest. Propriam & specificam formam haber quilibet animalium species, licet sub hoc generali conceptu nuncupetur anima irrationalis, quod sit propter evidentem distinctionem, quae occurrit inter hominem, & reliquias creaturas, quae hujus eminentiae participes non sunt, ut dici mereantur rationales. Dixi unius speciei formam contradistingvi formae alterius speciei, quod ab effectis cernere licet, Columba non ejusdem animositatis est cum accipitre, vulture aut aquilâ, qvod tamen non minus ab anima, quam temperamento provenit, provenit à temperamento, qvatenus illud servidius & calidius sit: provenit & ab anima, cui Deus hanc implantavit indiditq; naturam, ut ex prædâ vitam sustentaret, sed de hoc fatis. Finalem causam proximam, mens humana non asseqvitur, ultimam tamen novit qvivis impiger naturæ spectator, esse gloriam Dei. Intermediam etiam possumus talēm constituere, scilicet cedere homini in alimentum, & delectamentum nec non naturæ complementum.

C. II.

Colores, externamq; figuram columbarum non atinet deprædicare, qvippe qvæ omnibus sunt obvia, adeo ut si hæc ipsa depingerem, viderer dubitare de cuiusvis lectoris propria experientia. Nostrum itaque propositum erit in hoc paragrapho, quasi per anatomicam sectionem ad interiora Columbarum penetralia descendere, & penitus videre, qvam fit gemens uti hoc ipsum restatur Scriptura Sacra, quando assimilat Ninivitas exiliū

lum subituros Columbis gementibus. γ Idem confirmat alibi exemplum Hiskiæ, gratias agentis Domino, quod dies suos prolongârit ad annos quindecim & ita habet textus in vulgata versione: Clamavi sicuti hirundo ingemuiq; sicut **Columba**; qvamvis non nesciam etiam qvosdam Legere: meditatus eram, sive meditabar, tamen non æque ad palatum est, nisi dicas translatores voluisse significare anxias mentes, qvæ varia meditantur, inq; utramque partem rem qvamlibet secum deliberantes, quasi per suspiria voces edere. Danus textus habet ieq surrede som en Dwe. Germanus vertit sic: und ich girret wie eine Laube. Svecana versio non absimils och snulrade såsom en Dufwa. Sperlingius addit rationem, qvare gemit, talem; qvia vocem habet suspiranti similem. Si meo mihi uti liceat ingenio, facile dixerim causam gemitus Columbarum esse, quod sibi sint conscientiae, quam imbelles simplices & innocentes sunt, & tamen semper versantur in periculo, & præterquam quod talis vox ab ipso creatore sit indita, existimo superfluum illum humorem melancholicum, qui sæpiissimè gutturi molestus est, in hujusmodi sonum lingvam adigere. Non cum Muarrone facimus, qui existimavit, per qvandā ὄροπα τοῦ οἰας Columbas sic esse dictas: nam tonus vocis ipsarum, nec aptè convenit cum latino, ne dum græco vocabulo; nam quid vox illarum, UU cum his πελεγί, οὐαί, Φαψ. Φάσω καὶ τουγὰν sive columba cœnate, phabe, phassa & turture simile habet; nos existimamus ex libera dispositio-
 ne ornithologorum illis hæc nomina imposita esse.

§. III.

γ Nahum 2. v. 7. δ Esa. 38. v. 14.

Omniū avium simplicissimas esse columbas, dicunt naturae periti, confirmat S. Scripta ubi Salvator ipse inquit Apostolis: *e stote prudentes sicut Serpentes, & simplices sicut Columba.* In hoc loco qvamvis non erat mens ipsius Christi ex Professo demonstrare simplicitatem Columbarum, tamen ex accidenti per *opus suum* propositam hoc fecit, qui qvum os veritatis, non facile crediderim quemqvam huic loco classico contradicturum. Hanc tamen simplicitatem cum aliquali prudentia conjunctam habent Columbæ, ratio inpromptu est; qvia ē louginquo agnoscunt milvos & accipitres, qvos pernici alarum remigio fugiunt, & sele in abditis locis abscondunt, quo si non facerent, hæc simplicitas mera esset stultitia. Hinc versus.

Felle columba caret, rostro non ludit & ungues,

Possidet innocuos, puraque grana legit.

*Gaudet aquis, quæritque greges, celerique volatu,
tuta petit fetus, educat alterius.*

Longos non nectimus verborum mæandros de mundicie Columbarum, cum omnibus per quotidianam experientiam constet ipsas non simum aut cadavera qværere, sed granis selectioribus vesci. E nidis suis omnem immundiciem excutiunt, aquis etiam non stagnantibus, sed torrentibus delectantur, in quibus sele lavant abluuntque & ne insectis affligantur, pulvere semet conspergunt, quem demum aquâ pura abluunt. Nullam præterea internam immundiciem, penes ipsas cernere licet; qvoni-

am conjugem marem, quem amantisimè basis amplectitur Columba, qui iterum sui non immemor officii alternis vicibus, dum fæmina sibi victimum acqvirit, ova fovet pullosque excludit. De turture etiam ornithologi scribunt: quod defuncto conjugum altero, supervivens semper sola in petris aut excelsis arboribus vitam degat, & nunquam pristinum amorem ulla oblivione labefactari finat. Huc alludit Regius Psaltes, quando nomine Ecclesiæ precatur DEum, ne animam suiturturis bestiæ tradat ζ quasi diceret: Domine Deus, qui tuam Ecclesiam tibi desponsatam habes, quæ omni nisu, quantum in hac infirmitate fieri potest, te timet, amat ac diligit, sis etiam memor fœderis tui & extende brachium tuum super inimicos, ejus ne effundant suam fævitatem in simplicem tuum gregem...

§. V.

Aliqvos esse, qui negant bilem in columbis, & rationem desumere ab effecto contrario, scilicet *innocentia* novimus; verum nos existimamus ipsos hærere circa corticem & nucleus non invenire. Non tantum concedimus, sed etiam statuimus Columbas esse mites & innocentes, bilem tamen ipsis adsignamus, non tamen in tanta copia, quantam habent perplurima avium genera, & præcipue rapacium rationem assertionis adneclimus talem: sœpè compertum est, columbas invicem de maribus, & iterum mares de fæminis, de nidis, de pullis de esca & aliis certare, quod evidens est argumentum, Columbas non destitui bile; qvoniā autem, in illis, non ut in aliis luxuriant bilis & calidi spiritus animalis, non tan-

tae

7

ta sunt animositatis, ut alias alites aggredi hostiliter tentent. Super omnia anatomia Columbarum ad oculum demonstrat, bilem non minus in hac, quam aliis volucribus dari. Nulli alitum est molesta, plurimarum vero injuriis infestatur, propter quod prouida mater rerum natura, perniciuum volatum ipsi assignavit, adeo ut visum accipitrem licet acerrimè insequentem, sua tamen celeritate fallat: quum vero improvida pinnis ludit, non raro cedit ipsi in *prædam*.

§. VI.

Usque huc proprietates internas expendimus conseqvens nunc esset, ut de nidificatione, pullorum exclusione, & educatione, nec non ætate diceremus, sed quoniam non fert instituti ratio prolixitatem illam; ideoque sicco, quod ajunt, pede, haec ipsa tanquam omnibus obvia prætergrediamur, &, tanquam in transcursu nuda tantum nomina exprimimus, ut sunt: *Columba hirsutis* pedibus: *Columba cristata*: *Columba crispis pennis*: *Columba Cypria cuculla*: nec non variæ *Columbæ Cypriæ* aliæ: *Columba Cretensis*: *Columba gutturosa*: *Columba Indica*, & *Indica* rostro anatis: *Columba Turcica* & *Persica*: *Columba Saxatilis*, palumbus torquatus, *Turtur*: *Turtur Indicus*, & *Turtur albus*, plura de his videre licet apud Aldrovand. quo cupidum lectorem ablegamus & remittimus.

Ornitolog. lib. 15.

MEM.

MEMBRUM SECUNDUM,

De Columba Noe in specie.

§. I.

Nostra nunc meditatio occupabitur in descriptione Columbæ Noachi, sic dictæ, propter obedientiam ipsi præstitam, cum folium Olivæ ad ipsum transportarit. § In primis dicimus fuisse, non supra naturalem, qualem Turcæ dicunt columbam Mahomedis : quæ grana ex aure ipsius excerpere edocta erat; sed naturalem Columbam, qvam una cum reliquis brutis arcæ inclusa erat, antequam universalis ille cataclysmus celsissima montium fuga, non minus, qvam planiciem & convalles operturus erat. Cujus autem generis columba erat, qvum non indicat Moses satius existimo non curiosè & petulanter inquirere, ne videamur sapiendo insipere. Naturalis qvandoquidem erat, ejusdem formæ erat cum reliquis columbis. Finalem causam emissionis in genere dicit scriptura, fuisse desiderium Noachi cognoscere arida num adhuc appareret. In specie vero qvare Columbam emiserat, hæc esse potest; qvia simplex, munda & mansveta erat, qvæ nullis escæ generibus, nisi granis, herbis aut aliis bene sapidis floribus vesci assveta erat. * Qvæ cum non invenerat, ad arcam properavit, prima vice nihil pro signo referens, iterata autem expeditione, non ut corvus, caderibus adhæsit, sed signum retulit Noacho, qvod præter Mosen, etiam Prudentius in dittochæo his distichis testatur :

Nun-

§ Gen. §. v. § II. : Aldrovani dicto loco. n Vide eundem Aldrovani:

Nuncia diluvii jam decrecentis ad arcum,
Ore columba refert ramum viridantis olive,
Corvus enim ingluvie per fæda cadavera captus,
Ne ferat, illa date redebit nova gaudia pacis.

Mitis autem & simplex Columba, licet tanto tempore inclusa
fuisset claustris arcæ, quando hæc cymba Deucoleonis &
fluctibus circumquaque agebatur, tamen suum non de-
stituit stabulatorem, qvin folium Olivæ in certissimum
cessantis diluvii signum, secum ipsi retulit. Unde verò
hoc folium desumpsit variæ variorum sunt sententiæ:
Rabbini dicunt huic Columbæ Deum aperuisse portas
paradisi, ex quo attulerat hunc ramum, cum omnes ar-
bores fuerant per diluvium eradicatae, qvam sententi-
am etiam Bellarminus cupidè amplectitur & existi-
mat aquas diluvii eò usqve terrarum non pertigisse.
Quidam existimant Columbam Noiticam ex monte oli-
varum hunc virentem surculum attulisse, & sic statuunt
aqua terram Israëliticam sua illuvie non inundasse: sed
qvoniam Scriptura apertis verbis affirmat, *Aquas diluvii
cooperuisse omnes montes excelsos sub Calo.* non possumus,
qvin, tanquam fictam & erroneam hanc sententiam re-
jiciamus & presso testimonio Spiritus Sancti inhærea-
mus. Incertum adhuc est, an paradisus secundum senten-
tiæ Divi Augustini sit situs in monte juxta Oceanum,
vertice suo pertingente ad circulum lunarem. ¶ Ad-
huc si Lector benevolus inspicere velit Itinerarium Scri-
pturæ Sacraæ Lœlii, videbit quidem mentem auctoris esse

B

talem;

*& Ovid. lib. I. mesam: pag. m. 18. p. lib: de grat: prim: ho-
minis Cap. 12. Genes. 7. vers. 9. ¶ lib. ad Orofum de
Paradiso.*

talem: Paradisus in eodem loco erat ante Diluvium, quo postea terra Iudea, & arborem vetitam stetisse eodem in loco, quo Christus cruci affigebatur, quod quidem verisimile videretur; sed non adeo certum, ut veram thesin constituant. Licet autem Paradisus fuisse ibi, tamen adhuc ficalnea est assertio, scilicet aquas eo non pertigisse, propter contradicentem scripturam, & modo citatum auctorem, qui expresse dicit: hic Paradisus (terrestris) per diluvium interiit. Quidam existimant hanc arborem olivam semper virentem tanquam ~~etiam~~^{ān̄ wov} existente diluvio & in conservata natura perstans, unde colligunt non absimile fore, si dicant columbam surculum perpetuo virentis olive attulisse, quae quidem lententia non plane destituitur rationibus; quia textus expresse loquitur de animatis per diluvium interitum subituris, & quoniam oliva non habeat vitam proprie sic dictam; ideoque illa sicut & reliquæ arbores, videretur ab hoc interitu liberata: acutē tamen si velimus textum inspicere & deprehendimus Deum ruinam minari omni substantie, unde nequaquam excipi potest oliva, quapropter beati Megalandri sententiam cum veneratione amplectimur, quae sic habet: Quod igitur Columba afferit folium olive, id non putabimus columbam ex sua industria fecisse: sed instruente DEO, paulatim clarius ipsi Noach voluit ostendere, quod retineat ejus memoriam, nec dum ejus plane sit oblitus. Itaz, hoc folium ipsi Noach & reliquis Arce tanquam carceri inclusis, in singulare signum fuit, quo erigerentur & certam spem liberationis future conciperent.

§. II.

• Ezechiel in descript. paradi p. m. 57. & Aldrovand. de Columb. Gen. 7. v. 4. & super cap. 8. Gen. Tom. 6. Witteb. f. 114. vide Biblioth. portah. Raupii p. m. 269.

§. II.

Hic non otiosè posset quæri quomodo simplex hæc columba potuerat per integrum annum conversari cum tot feris animantibus, quæ nihil aliud, quam rapinam intendunt, cui omnino obnoxia foret hæc inermis columba; nostra talis est sententia: potuit Deus ab ipsa convocatione parium, naturam animalium suspendere, licet non voluit omnino adimere, ut post cessationem diluvii quodvis in suo prisco maneret statu. Sed dicat quis à posse ad esse, non adeo firma deducuntur argumenta, ut aliquid probent: tunc nos dicimus ipsum, qui in statum hunc calamitosum ipsa compulerat, ex singulari sua providentia, singulis adfuisse, sicuti fecerat cum Daniele, qui inter rugientes dimissus erat leones, & sicuti cum Jona in alvo balenæ, sicuti cum tribus viris in fornacem Babylonica coniectis; φ quis mihi Cicero dicat vires ignis, immanem rugitum simique sanguinis Leonum, & calorem Balenæ internum ad concoctionem chyli ordinatum, à speciali Dei providentia non esse suspenſa? Idem egomet hoc tempore Deum factitasse mihi persyalum habeo.

§. III.

OEconomiam autem perfectam & incolumem rursus hic Justitiae præco ex arca, ut dimitteret, quando Deo fuisset visum, fluxum hunc aquarium cessare facere, varia stabula, intra illa tria majora tabulata, fecerat Noach, quorum cancellis, similis naturæ animalia inclusa erat, adeo ut Leones, Tigrides, Leopardi, & hujusmodi plura uni horum includens, reliqua servarit domitis, mansuetis, inermibus & simplicibus, ne quidem denegans serpentibus

B2

¶ Dan. 6. v. 16. 522. v. Jon. 1. v. 15. 55. 3. v. 11. φ precatio Asaria v. 50.

bus sentinam, & (amphibia autem non assumplerat
qvoniad non illa opus habuerunt hoc salvationis medio)
singulis alimenta convenientia prospexerat, in annuum
spacum. In specie autem de columbis, qvum sermo sit,
existimandum erit, illas non minus, quam multas alias
aves, certis distinctisqve caueis tuisse inclusas, qva dere
fusius scribens legi potest Georg: Casp: Kirchmajerus
in suis deliciis æstivis.

§. IV.

Onoptæ apud Græcos erant ministri, qvorum fidei
demandatum erat, ut ex æqvo biberetur, uti hoc
ipsum testatur Cœlius, Rhodiginus, hoc egomet immittitur,
non permitto calamum nimis curiosè illa rimari,
quæ fugiunt captum nostrum. Nam qvomodo mens nostra
singula Dei secreta scrutari poterit, nisi eadem in verbo
suo scripto revelarit. Ne autem in hoc nostro simplici
opere concinnando videamur, falçem in alienam mes-
sem mittere, altioribus ingeniis reliqua, qvæ essent di-
cenda de Columba hac Noitica relinqvimus, & pro
nostra simplicitate acqviescimus in illis, quæ attulit Scrip-
tura, & sana orthodoxia permittit. Ingens latet my-
sterium in hac navi, columba, & folio seu furculo olivæ.
Navis super procellosas undas oberrans, significat eccl-
esiæ militantem, qvæ tandem ex beneplacito Dei, his
liberata, in optatum deducitur portum; Columba significat
Sp: S. qui cum hoc folio Olivæ (Evangelio) anxias ani-
mas huic mysticæ arcæ inclusas reficit, solatur & fovet.

§. V.

x Kirchmajerus in suis deliciis æstivis de arca Noe.

Kirchmajerus occasionem etiam dedit, hanc quæstionem quasi ~~metaphysicam~~ clausulæ loco insinuare, quid sibi velit textus ubi dicit. Dominus clausit januam post ipsum, ubi cum auctore existimamus Deum non tam organicas januae observationem, quam divinam arcæ conservationem indicare, quod alibi etiam confirmat sacer codex ψ dicens: Manus Dei gubernavit hanc uavim, ut quævis species creaturarum conservaretur in spem prolis, quia Deus, finito sextiduo creationis, cessavit ab omni creatione, addita tamen creatis benedictione multiplicationis, a hinc non difficile erit videre, tot tunc fuisse species creatas quot nunc, nec postea aliquam ex illis periisse. Interim dicimus cum magni nominis Theologis: quod
tidianam Dei benedictionem & conservationem esse
quasi nova creationem. Discursum hunc
claudimus dicentes:

JESU ZEBAOTH, HONOR !!

ψ Sap. 14. 2. 6. Gen. 1. v. 28 w 8. item Cap. 9. v. 1.

COROLLARIA ~~metaphysicas~~ addita.

I. Formæ non sunt ex sed in materia.

II. DEUS non agit contra; sed supra natu-
ram.,

- III. In breua nulla cadit prudentia.
- IV. Sympathia & antipathia dependet a qualitatibus occultis.
- V. Cœlum est in loco.
- VI. Sol non est tempore matutino major, quam vespertino.
- VII. Stellæ non sunt partes Cœlii.
- VIII. In omni mixto quatuor sunt elementa & tria principia chymica.
- IX. Non omne corpus est subjectum generationis & corruptionis.
- X. Anima differt ab intellectu & voluntate tanquam substantia ab accidentibus.
- XI. Temperamentum non est mistione Elementorum, sed qualitatum elementarium.
- XII. Temperamentum ad pondus non datur.

SOLI DEO GLORIA!

VIRO. JUVENE

Doctrinâ, Humanitate, vita morumque integritate Ornatisimo,

DN. JONÆ HIELMERO,

Artium optimarum Cultori indefesso, de COLUMBIS
publicè docteque differentiæ:

C ondecet exiguo tibi, JONA, Carmine grater,
Totoque ex animo prospera quæque
precer!

C / Präclarum specimen monstras de ave namq;
COLUMBA,

Qvod quoq; propugnas dexteritate tuâ.
Sedulus hoc volvis, HIELMERE, ac mente sagaci,

Nec debes facti pœnituisse tui:
Ergo animo forti lætus concende Cathedram;

Eximiæ laudem sic Pietatis habes.
Diceris hinc rigidus nam miles in hacce Palæstrâ:

Perge piis cœptis, charus eris Patriæ!
Pulchræ virtutis meritò tibi præmia tradet

Patria; cum superis tute beatus eris.
Charus eris genitrici, tum quoq; charus amicis:

Gratulor, & precor ut Te regat alma Trias!
Faxit cunctipotens vivas in tempora fera!

Semper agas felix, prosper ubique! Vale!

Amico per dilecto adprecatur

MAGNUS ALEX.

Præstissimo atque Politissimo Juveni,

DN. JONÆ HIELMERO,

Theſum haec de Columbis Auſtori arque Defensori dexterime,
ut Conterraneo fayissimo, ita fratri & amico juvendissime.

JAM violæ florent, jam gramina mille colorum.

Qvæ prius immitis, læferat aura, virent,
Ecce! triumphantes, emitunt jubila Sylvæ,

Lætitiae, & pompa, quælibet arbor agit,

Nunc HIELMERE Tibi, qvoque floret temporis ætas;

Ales qui monstras, qvid Cythereja fiet.

Gratulor ex animo, tibi dilectissime JONA,

Sic porrò pergas, præmia digna feres.

Non aliter possum, qvin gratuler ipse labori,

Quem tibi fortunet, maximus ille DEUS!

Vive diu felix, Patriæ Matrique coruscos,

Extremum vitæ, tempus adusque tuæ!

Honoris ergo apposuit

DANIEL B. TILÆNIUS.

Non de nihilo est, quod Tibi, Frater in paucis perdilecte, gra-
tuler, siquidem tuus conatus, de rara materia tuum nomen
significanti, hoc ipsum facit qui non solum verè est lauden-
dus, sed ut successu temporis præmia tibi venditabit. Affidue itaq;
hæc, indagine justa tractas, nam hinc non tantum clarum tuum
nomen elucebit, verum etiam columbam, nempe Spiritum Sanctum
tibi adjutorem acqviris. Nunc non poniat *Marem* in te sumptuum,
Mularum quoque eaſtra te sequi exoptat. Reliquum est, ad tuum
laudabile propositum ex intimis meis cordis radicibus voveo, ut i-
deo qui columba specie adparuit nempe S,S. tibi benedicat. Ut il-
lud tandem tibi ipfimer honori, Matri tuae solamini, cognatis & a-
mittis gaudio Reipub: utilitatū vergat

L. SCHIERBECK.

